

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Nadežda Budimović, Zlatko Čobović, Jelena Petković, Tamara Skrozza, Filip Švarn, Jelka Jovanović, Rodoljub Šabić, Ana Martinoli, Sanja Pavlović, Vlado Mareš i Mateja Agatonović, na sednici održanoj 25. 4. 2024. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

Tekstovima: „Božidar Spasić o nestanku male Danke (2): 'Mislim da u roditeljima leži ključ nečega što će policija otvoriti“, „'Samo majka zna vreme u koje je Danka nestala': Veštak za Telegraf o najvećoj misteriji slučaja“ i „I odrastao čovek bi se sapleo, glupo je da dolaziš sa decom tu: Komšija o pojati kod koje je nestala Danka (2)“ obavljenim 28. marta, 1. i 4. aprila 2024. godine, portal „Telegraf.rs“

1. prekršio je tačke 2 i 5 Odeljka I (Istinitost izveštavanja) Kodeksa novinara Srbije o obavezi novinara da pravi jasnu razliku između činjenica koje prenosi, komentara, pretpostavki i nagađanja, kao i da je sa novinarstvom nespojivo objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta i glasila,

2. prekršio je i tačku 1 Odeljka V (Novinarska pažnja), po kojoj je novinar obavezan da pristupa poslu sa dužnom profesionalnom pažnjom.

Nalaže se portalu „Telegraf.rs“ da ovu odluku objavi u roku od pet dana od dana dostavljanja odluke.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Organizacija Prijatelji dece Srbije podnela je žalbu zbog više desetina tekstova objavljenih u desetak štampanih i onlajn medija, među kojima je i portal „Telegraf.rs“, u vezi sa nestankom i ubistvom dvogodišnje devojčice iz Bora. Kako je istaknuto u žalbi, oni su, većina u više navrata, izvršili ekstremnu sekundarnu viktimizaciju deteta žrtve i čitave porodice, iskazali potpuno nepoštovanje prema žrtvi i njenoj porodici, izneli gomilu brutalnih laži i poluistina u vezi sa nestankom i smrću deteta, neosnovano targetirali krivce među članovima porodice, konstruisali lažne iskaze u vezi sa istragom, uznemiravali javnost navođenjem izjava nekompetentnih i nerelevantnih izvora i kvazieksperata. Time je, po mišljenju podnosilaca žalbe, sem nepravde nanete žrtvi i njenoj porodici, izvršen i nesagledivo negativan uticaj na emocionalni, moralni, intelektualni i socijalni razvoj svakog deteta koje se našlo izloženo ovim sadržajima, te naneta velika šteta dobrobiti svakog deteta u našem društvu grubim kršenjem prava deteta i Kodeksa novinara, širenjem informacija bez ikakvog javnog značaja, senzacionalističkih i suprotnih svakom profesionalnom i ljudskom moralu, izlaganjem dece

Kraljice Natalije 28
11000 Beograd
tel: (011) 30 67 320
www.savetzastampu.rs

brutalnim, ekstremno surovim, neprimerenim i uznemiravajućim sadržajima u slučaju čija je žrtva – dete. “Smatramo da je na decu izvršeno teško psihološko nasilje sa nesagledivim posledicama jer je nestanak i nasilna smrt deteta medijski dehumanizovana, obavijana gomilama lažnih informacija i poluinformacija, a u javnost je poslata je i poruka opšte nebezbednosti dece i navodne upletenosti institucija u nestanak dece u našem društvu”, ističe se u žalbi i navodi da su prekršene brojne tačke Kodeksa iz poglavlja: Istinitost izveštavanja, Odgovornost novinara, Odnos prema izvorima informisanja i Poštovanje privatnosti.

U odgovoru na žalbu, izvršni direktor i glavni i odgovorni urednik Igor Ćuzović naveo je da su se novinari i urednici tog portala trudili, i, smatra, i uspeli da u izveštavanju, daju svoj doprinos potrazi za devojčicom, bez senzacionalističkih tekstova, prenošenja neproverenih informacija i spekulacija, uz poštovanje svih koji su uključeni u ovu priču. Tačnije da nisu uradili ništa od onoga što je navedeno u žalbi. “Što se tiče navoda da smo ‘izvršili nesagledivo negativan uticaj na emocionalni, moralni, intelektualni i socijalni razvoj svakog deteta koje se našlo izloženo ovim sadržajima, sa u ovom trenutku nesagledivim posledicama’, slažemo se da ovakva vrsta sadržaja, kao i svaki drugi sadržaj iz rubrike ‘crna hronika’, ili ‘svet’, u kojem ima pomena smrti, nasilja i drugih ekstremnih primera ljudskog ponašanja, nije primeren publici mlađoj od 18 godina, kao ni druge vrste sadržaja koje mogu negativno da utiču na psihiu dece. Nažalost, tragedije poput ove su često obrađene u novinskim tekstovima, koji se objavljuju u apsolutno svim medijima na svetu, i mi apelujemo na roditelje da kontrolišu pristup dece sadržaju koji može za njih da bude štetan (nasilje, seks, kriminal, etc.)”, ističe se, između ostalog, u odgovoru na žalbu. Urednik je istakao i da podržava inicijativu da se ovakvi sadržaji starosno obeležavaju, kao i da “sa gađenjem” odbacuje optužbu da su “dehumanizovali žrtvu ovog zločina i lišili je privatnosti i dostojanstva”.

Članovi Komisije za žalbe su zaključili da, za razliku od tekstova u drugim medijima na koje se žalba takođe odnosi, u ovim tekstovima nema uznemirujućih sadržaja, niti iznošenja detalja zločina, svedočenja osumnjičenih ili spekulacija o tome šta se i na koji način dogodilo sa devojčicom i gde bi moglo da bude njeno telo. Zbog toga Komisija, suprotno tvrdnjama podnosioca žalbe, ne misli da su prekršene odredbe Kodeksa koje se odnose na odgovornost novinara u vezi sa objavljivanjem uznemirujućih sadržaja, štetnih po decu, kao ni sadržaja kojima se povređuje pravo i dostojanstvo maloletne žrtve.

Portal, ipak, po mišljenju Komisije, nije izveštavao u skladu sa načelom profesionalne pažnje i upuštao se u objavljivanje spekulacija i nagađanja, pre svega komšija i drugih ljudi koji nemaju nikakve informacije o slučaju, već iznose svoje, neutemeljeno, mišljenje, ali i prenošenjem izjava „eksperata“ koji takođe nagađaju. Uz ove spekulacije i glasine, dok se još nije znalo šta se zaista dogodilo, objavljene su i izjave kojima se insinuiira da je majka odgovorna za nestanak svog deteta. Takvi su tekstovi u kojima komšija „kritikuje“ majku što je dovela decu na to mesto ili dvosmislen naslov koji ukazuje da to da veštak sumnja da majka nije prijavila tačno vreme nestanka deteta.

Još ozbiljne je majka (zapravo oba roditelja) optužena u tekstu koji prenosi ocene Božidara Spasića da „baš verujemo“ majci da je devojčica nestala dok je otišla da joj donese vodu ili da je čudno da je „otac imao dovoljno vremena da se bavi Fejsbukom gde ostavlja poruke“, kao i da „nešto tu ne štima“ i da „je ključ u roditeljima“.

Komisija ukazuje da zabrinjava i to što je, ne mali broj, stručnjaka, pa i predstavnika državnih organa, pristao da učestvuje u spekulisanju, prenošenju neproverenih i nepotvrđenih informacija i detalja koji nisu od interesa za javnost, koje su prenosili i drugi mediji, ne samo „Telegraf.rs“. To, međutim, ne oslobađa medije odgovornosti za odluku da objavljuju ovakve sadržaje. Komisija, zato, smatra da su time prekršene odredbe poglavlja I Kodeksa novinara, koje se odnose na nerazlikovanje činjenica od pretpostavki i nagađanja, kao i na zabranu objavljivanja neosnovanih optužbi i glasina.

U ostalim tekstovima na koje se žalba odnosila ima dosta nebitnih detalja iz života šire porodice, koji nemaju nikakve veze sa slučajem (da je komšija poznao majku kad je bila mala ili šta znači simbol na Fejsbuk profilu oca, priča sobarice iz Beča o tome da policija verovatno zna ko su Rumunke sa snimka...), niti postoji bilo kakav javni interes da budu objavljeni. To je, međutim, ocenila je Komisija, u domenu uređivačke politike i ne predstavlja prekršaje Kodeksa novinara Srbije.

Beograd, 25.4.2024.

Predsedavajuća

Jelena Petković